

groote lijnen die ik in dit overzicht trachtte aan te duiden, dan dat een bespreking mij gewenscht voorkwam — zij zouden ieder voor zich een hoofdstuk vragen, zonder het ook weer te rechtvaardigen.

De hyper-nerveuze, onstandvastige Modigliani lijkt mij een overschat schilder; in het meerendeel zijner ongelijke uitingen was hij al te faciel, week en richtingloos; in de beste uitingen echter van een onbetwistbare psychische expressiviteit, vloeiend-wrang, giftig-sierlijk, decadent en fascineerend.

De expressionistische Marc Chagall — van kleur intensief, brillant, ja verblindend — is ontegenzeggelijk de geniaalste der drie. Een verrukkelijke phantast, maar willoos overgeleverd aan deze phantasiën, die hij in angst, genot of extase ondergaat. Veel werken hebben dan ook dat onbegrepene en tevens nadrukkelijke, waarmede droombeelden ons achtervolgen. Toch is deze kunst meer grillig-speelsch dan wel smartelijk en diep — een vergelijking met Redon bijv. doet ons dit aanstonds beseffen. Anderzijds mist Chagall de zuiverheid van Rousseau's gave vormgeving, aan wien hij inmiddels veel te danken heeft.

Foujita is knap maar kernloos, naïef gecompliceerd, van een Oostersch raffinement. De wind waait hier naar veel kanten. Foujita mist den eenvoud der rechtstreeksche intuïtie en de spanning der wezenlijke bezieling. Zijn curieus innemend primitivisme is niet vrij van de smet der mondainiteit, zijn sierlijk aesthetisme smaakt af en toe naar bedenkelijke Westersche sausjes. . . . er zijn teveel trucs in het werk, er is teveel waar men doorheen kijkt! Hij illustreert, op duidelijke wijze, 't gevaar der fijnzinnige ontvankelijkheid in een cosmopolitische wereldstad, 't gevaar eener overplanting op niet-nationalen bodem. Als Oosterling weet hij echter, met ongelooflijk veel tact en smaak, een vlak te vullen zooals weinig Europeanen; ook is zijn technisch kunnen wel omvangrijk.

* * *

Over de schilderijenkunst der Fransche jongeren laat ik mij slechts aarzelend uit, ten volle beseffend de onmogelijkheid zich over die jongeren een afdoend oordeel te vormen zoo men niet in een land zelf woont, de doeken om zoo-te-zeggen daaglijksch zien en keuren kan. Ook is het moeilijk uit te maken, welke schilders bij deze categorie wel ingedeeld mogen worden — behooren de thans 37-jarige Gromaire en de één jaar oudere Kisling strikt gesproken nog tot de „jongeren”?

Laat ik dan liever met een enkel woord iets zeggen over eenige schilders die den laatsten tijd meer en meer op den voorgrond traden, de (mogelijke, ja waarschijnlijke) willekeur van mijn greep bij voorbaat verontschuldigend.